

Notat 09.01.12

fra Kirsten Sandberg
til PMR

Vedr. forslag til ny pensumbok i internasjonale menneskerettigheter på første studieår

Mads Andenæs og Eirik Bjørge: Menneskerettene og oss

Boken er foreslått som alternativ hovedlitteratur av ansvarlig faglærer Mads Andenæs og innstilt av John Asland som ansvarlig for første studieår. Jeg kan som studiedekan vedta pensum på fullmakt, men hadde noen betenkeligheter og har derfor valgt å legge spørsmålet frem for PMR.

Utdrag fra Johns innstilling:

"Boken er skrevet med læringskravene i faget for øye. Neste utgave vil også inneholde kapitler om menneskerettigheter i forhold til de andre fagene til førsteavdeling. Boken vil være tilgjengelig i bokhandel første uke i januar. Vedlagt ligger pdf av bokens omslag og innhold (2. korrektur) samt Andenæs' foreslåtte endring i pensum i faget.

Dagens pensum er Njål Høstmælingen, Internasjonale menneskerettigheter, Oslo, Universitetsforlaget 2003 s. 25-128 og s. 337-390 samt Marius Emberland, "Diskrimineringsforbudet som konvensjonsbeskyttet menneskerettighet", JV 2006 s. 197-234.

Høstmælingens bok er noe foreldet i et såpass dynamisk fag som internasjonale menneskerettigheter. Det er opplyst at ny utgave kommer i løpet av 2012. Det er noen eksemplarer igjen av boken i bokhandlene, men den er utsolgt fra forlaget. Med mindre boken kommer i nytt opplag snarlig, vil det være en prekær situasjon for studentene mht. læremateriell.

Andenæs har fått støtte fra faglærere i menneskerettigheter og folkerett (Ole Kristian Fauchald, Geir Ulfstein, Kjetil Mujezinovic Larsen) for at "Menneskerettighetene og oss" skal tas inn som alternativ til dagens pensum. Høstmælingen skal også være orientert om at Andenæs vil foreslå alternativ litteratur."

Mine betenkeligheter er disse:

1. Etter å ha lest en del i starten av boken (pdf-utgaven) og oppfatter jeg den som polemisk, bl.a. i sin omtale av klarhetskravet s. 14-15. Selv om man kan være enig i synspunktene, ville jeg i en pensumbok foretrukket en annen form. Forf. sier riktignok i forordet at boken er et innlegg i debatten om MRs stilling i Norge, og stud. må vel i noen grad tåle ensidige fremstillinger. Justisdep. og Regjeringsadv.s synspunkter har kommet frem i offentligheten over lang tid, så det er kanskje OK at denne boken går i helt motsatt retning?

2. Deler av boken kan være for vanskelig som begynnerlitteratur. Særlig diskusjonene om klarhetskravet etc i kap 2 og kapittelet om dynamisk tolkning forutsetter en del forkunnskaper, dels om juridisk tenkning og dels om selve debatten, som studentene ikke kan forventes å ha. En mulighet er å kutte kap 2 og flytte noe av kap 4 til metodefaget, og supplere MR-delen med Njål Høstmælingens lille bok *Innføring i menneskerettigheter*. Jeg har nevnt problemet for Hans Petter, som nevnte sin egen lille bok *Hva er rett og mente* at studentene vil være noe bedre rustet til å forholde seg til debatten om de leste kapitler 2, 4 og 6 i denne. Den er ført opp som tilleggslitteratur, men akkurat disse sidene kunne gi en god innføring og sammenbinding mellom de to fagene. De kunne eventuelt føres opp under "innføringslitteratur" i faget.
3. Jeg har tatt opp med Mads at jeg etter å ha bladd en del frem og tilbake ikke kunne se at det er nevnt at det finnes flere FN-konvensjoner enn SP og ØSK. Ettersom både FNs barnekonvensjon og FNs kvinnekongresskonvensjon er inkorporert gjennom MR-loven, synes jeg det er selvsagt at de er med i en lærebok i internasjonale MR for norske jusstudenter. Mads har kommet med denne klargjøringen:

Generelt hvor begge konvensjonene omtales: s. 37.

Siden til Barnekonvensjonen i Nunez-saken om barnas beste i forholdsmessighetskjønnet ved utvisning: s. 66–67 og 227.

Om Kvinnekonvensjonen: s. 127 hvor vi skriver om Rt. 2009 s. 1261 og Rt. 2010 s. 1313 og Lady Hales bruk av barnekonvensjonen og også av Barnekomiteens General Comment i Yemshaw-saken og i ZH (Tanzania)-saken.

Jeg har ikke rukket å slå opp disse sidene, men da er de to konvensjonene iallfall ikke utelatt.

Min innstilling: Andenæs og Bjørges bok tas inn som alternativt pensum, med de endringer som nevnt i punkt 2. Høstmælingen *Innføring i menneskerettigheter* (2010) og Graver *Hva er rett* kapitler 2, 4 og 6 tas inn som innføringslitteratur i faget. Dette har jeg ikke rukket å legge frem for John som studieårsansvarlig

For å styrke den folkerettslige forankringen har Geir og Mads foreslått at dette legges til i pensumforlaget: *Innføring i folkerett* kap 5, pkt. 1 og 6. Dette støttes av John.